

Svenska kyrkans möte med barnet 0–6 år

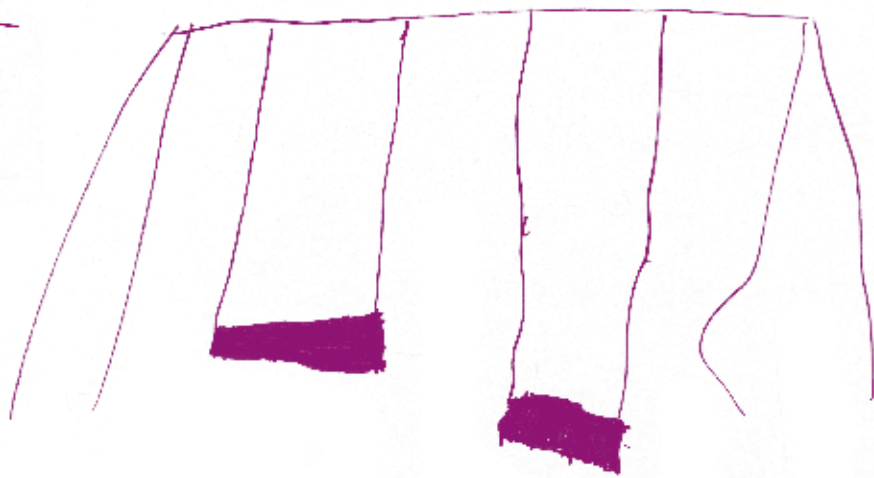
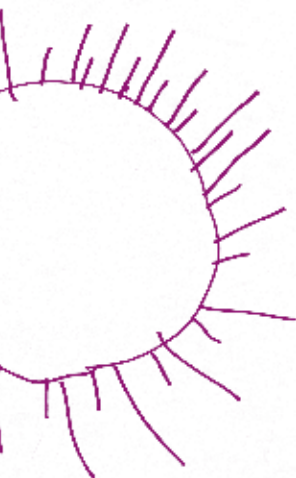
Inledning

Varje dag sker en stor mängd möten mellan barn och företrädare för Svenska kyrkan. Mötesplatserna ser olika ut liksom inriktningen på de verksamheter och aktiviteter där mötena äger rum. I Svenska kyrkans öppna verksamhet sker årligen över en miljon möten med barn i åldrarna 0–6 år. Drygt 70 000 barn i samma ålder finns i regelbunden gruppverksamhet eller kyrklig förskola.

Kyrkoordningen, Svenska kyrkans eget regelverk, anger att barnet har en särställning i kristen tro. Det betyder att barnets erfarenheter, behov, lär- och utvecklingsprocesser ska beaktas när församlingen planerar och utför det som är församlingens grundläggande uppgift; att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.

Svenska kyrkans möte med barnet 0–6 år berättar om vad Svenska kyrkan är och hur Svenska kyrkan vill möta barnet i åldrarna 0–6 år.

Svenska kyrkans möte med barnet 0–6 år är tänkt att användas av Svenska kyrkans församlingar, stift och de kyrkliga utbildningarna samt i församlingarnas kontakt med föräldrar och samverkanspartners (kommun, myndigheter och organisationer).

Dokumentet syftar till att fungera utifrån tre dimensioner;

Identitetsmarkerande

I dokumentet ges uttryck för hur Svenska kyrkan i sina verksamheter förhåller sig till barnet och dess rättigheter. Dokumentet redogör för förståelse av och uppfattning kring det som rör lärande, beskriver värdegrund och redovisar pastorala och teologiska motiv för mötet med barnet 0–6 år.

Riktninggivande

Dokumentet anger en riktning för församlingens möten med barnet 0–6 år och för stiftens främjande av detta arbete, samt utgör ett stöd för utveckling och framtagande av kursplaner vid de kyrkliga utbildningarna.

Kommunicerande

Dokumentet anger vad föräldrarna och barnet kan förvänta sig av mötet med Svenska kyrkan. Dokumentet ska bidra till att stärka och utveckla relationen mellan barnet, dess familj och kyrkan när det gäller *tillhörighet* (kunskap, känsla och upplevelse), den *demokratiska* dimensionen som rör medinflytande och öka förtroendet för Svenska kyrkan som öppen folkkyrka.

Vilka är vi?

DETTA ÄR SVENSKA KYRKAN

Svenska kyrkan är ett evangelisk-lutherskt trossamfund. Att Svenska kyrkan benämns som ett trossamfund betyder att den består av människor som i gemenskap delar tro och liv med varandra.

I den lutherska trostraditionen betonas betydelsen av att varje människa själv förstår och tolkar evangeliet utifrån den egna livssituationen.

Svenska kyrkan har enats om att alla församlingars grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Syftet är att människor ska leva i tro på Jesus Kristus, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.

Lagen om Svenska kyrkan anger att Svenska kyrkan är en öppen folkkyrka, vilket innebär att kyrkan leds i samverkan mellan en förtroendevald demokratisk organisation och kyrkans ämbete (diakoner, präster och biskopar). Begreppet ”öppen folkkyrka” uttrycker också det förhållningssätt som ska präglade kyrkans närvaro i samhället. Svenska kyrkan vill finnas i möten med människor som präglas av öppenhet och dialog.

SVENSKA KYRKANS ORGANISATION

Svenska kyrkan har en rikstäckande indelning och är indelad i församlingar, kontrakt och stift. Ett kontrakt består av flera församlingar och ett stift av ett antal kontrakt. Församlingarna har lokal självstyrelse, men är samtidigt en del av ett kontrakt, ett stift och Svenska kyrkan som trossamfund.

FÖRSAMLINGEN

Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Allt annat som församlingen gör är ett stöd för och en konsekvens av denna grundläggande uppgift. Församlingen är en gemenskap av de människor som tillhör Svenska kyrkan och är bosatta inom församlingens område. Samtidigt har församlingen ansvar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen .

För varje församling finns ett kyrkoråd som församlingens styrelse och en kyrkoherde med ansvar för ledning, samordning och tillsyn.

STIFTET

Alla församlingar i Svenska kyrkan hör till något av de 13 stiftet, som vart och ett leds av en biskop. I Uppsala finns också Svenska kyrkans ärkebiskop. Stiftets grundläggande uppgift är att främja och ha tillsyn över församlingslivet. Stiftet har också förvaltande uppgifter.

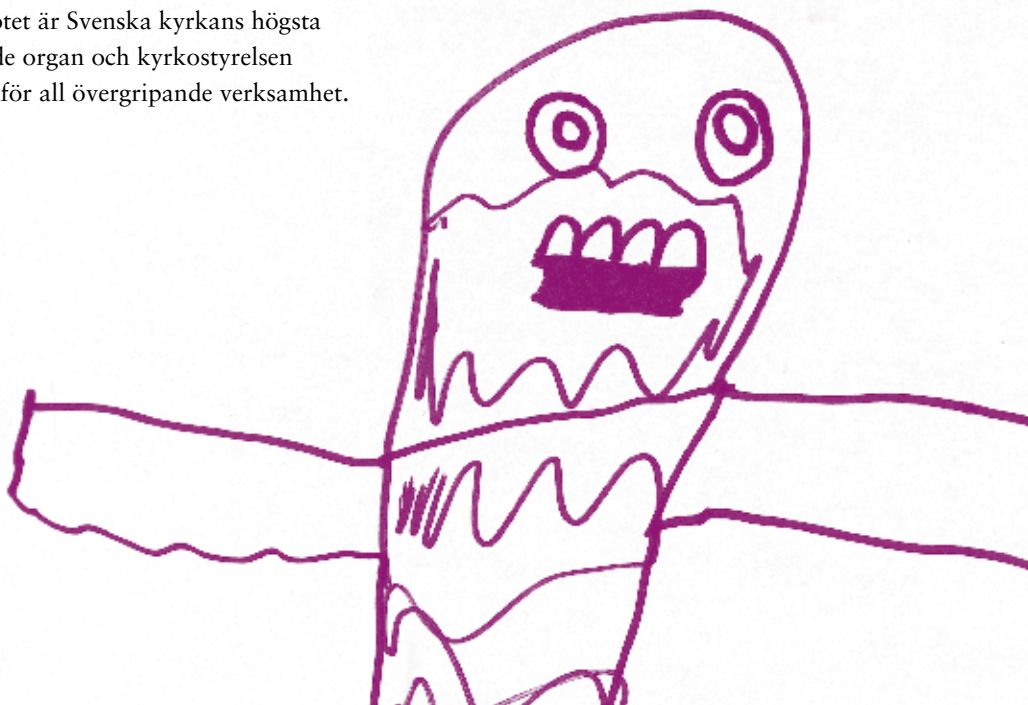
SVENSKA KYRKANS NATIONELLA NIVÅ

Svenska kyrkans verksamhet på nationell nivå ansvarar för gemensamma angelägenheter för hela Svenska kyrkan i fråga om utbildning, samråd, ekumeniska relationer, information, verksamhet bland svenskar i utlandet, internationell mission och diakoni samt inomkyrklig normgivning.

Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ och kyrkostyrelsen ansvarar för all övergripande verksamhet.

SVENSKA KYRKAN I SAMHÄLLET

Svenska kyrkan har en lång tradition som aktör och samverkanspartner på en rad viktiga samhällsområden (exempelvis på sjukhus, inom kriminalvården, vid kris och katastrof). I verksamheter där Svenska kyrkan är direkt utförare av samhällstjänster, såsom barnomsorg och liknande, vill Svenska kyrkan vara en ansvarsfull aktör gentemot både uppdragsgivare och brukare. I de församlingar där Svenska kyrkan driver förskola som enskild huvudman, gäller vad skollagen anger för enskild huvudman.

Barnet och Gud

Evangeliet om Jesus Kristus är grunden för kyrkans liv och arbete.

Folk kom till Jesus med barn för att han skulle röra vid dem. Men lärjungarna visade bort dem. När Jesus såg det blev han förargad och sade: *”Låt barnen komma hit till mig och hindra dem inte: Guds rike tillhör sådana som de. Sannerligen, den som inte tar emot Guds rike som ett barn kommer aldrig dit in.”* Och han tog dem i famnen, lade händerna på dem och välsignade dem. Markusevangeliet 10: 13-16

Jesus välkomnar barnet i Guds rike. Han reagerade starkt emot försöken att utesluta barn från gemenskapen med Gud. Jesus lyfte fram barnets sätt att ta emot Guds rike, som ett mönster för människor i alla åldrar.

Guds rike är en gåva till varje människa. Det är centralt i den evangelisk-lutherska traditionen att Gud kommer människan till mötes med nåd. Guds kärlek sätter varken gränser eller kräver några prestationer av vare sig barnet eller den vuxne.

Alla barn är Guds barn i kristen tro.

Barnets samhörighet med och gemenskap med Gud är självklar i Svenska kyrkans möte med barnet.

Alla barn har enligt FN:s barnkonvention rätt till fysisk, psykisk, social och andlig utveckling. Svenska kyrkan vill vara ett stöd i den på många sätt utmanande uppgiften att bidra till barnets utveckling och lärande. Kyrkan vill göra det möjligt för barnet att få del av en andlig miljö präglad av livsmod, där barnet kan växa och utvecklas .

I mötet med barnet är det viktigt för Svenska kyrkan att betona alla människors rätt till kunskap om och erfarenhet av det som ligger till grund för kristen tro.

Världen är ingen fullkomlig plats. När vi föds är det till ett liv som inte bara är präglad av kärlek, trygghet och möjligheter utan också av hot mot livet. Det är ett liv som slutar med döden.

Som alla människor upplever barnet tvivel på och misstro mot det goda i tillvaron, och också mot Gud. Kyrkans erbjudande om dop berättar om löftet om en obruten relation till Gud hur livet än ter sig. Dopet för oss in i berättelsen om Jesus Kristus, hans liv, död och uppståndelse. Dopet ger oss grund för att hoppas på att vår väg också går från död, i alla dess betydelser, till liv och mening.

"Låt barnen komma till mig!"

MEDSKAPARE

Alla människor har ett uppdrag att verka för det goda i livet, ett uppdrag vi påminns om och kallas till vid dopet. Barnet inbjuds till att vara med och bygga en bättre värld tillsammans med andra, som en medskapare. Att vara en medskapare betyder att barnet precis som alla människor är beroende av Gud, Skaparen och av det liv, den kultur och de människor som funnits före oss. Samtidigt är barnet en fri, respekterad och aktiv medskapare som bidrar till det som kommer efter oss. Tillvaron är inte färdig. Gud är beroende av oss människor för att fullända sin avsikt.

Barnet ska ha ett inflytande eftersom barnet är subjekt i sitt eget lärande och utveckling. Insikten om att Gud bjuder in barnet att bidra blir en utmaning för församlingen till att ge plats för alla barn och till att sträva efter att överskrida gränser.

Tillsammans med barnet och i tro på Guds närvaro, vill kyrkan upptäcka livets djupaste innehåll, bejaka centrala värden och dela hopp inför framtiden.

Pedagogisk grundsyn

MÄNNISKANS VÄRDE ÄR GIVET AV GUD

Bibeln genomsyras av en helhetssyn på människan som skapad med kropp, själ och ande. Människans värde kan aldrig förstöras eller upphöra oavsett omständigheter eller situationer. Svenska kyrkan har ett ansvar för att människovärdet tydliggörs i de verksamheter och sammanhang som planeras och organiseras. I mötet med barnet eftersträvas en sammanhållen syn på barnets fysiska, psykiska, sociala och andliga utveckling.

Svenska kyrkan ser det som självklart och naturligt att arbeta aktivt med FN:s konvention om barnets rättigheter – barnkonventionen. När barnet förstås som en rättighetsbärare får vi hjälp att möta barnet och förhålla oss till dess okränkbara värde.

FN:S KONVENTION OM BARNETS RÄTTIGHETER – BARNKONVENTIONEN

Svenska kyrkan och dess församlingar arbetar för att stärka barnets rättigheter både i Sverige och i andra delar av världen. Detta rättighetsbaserade arbete utgår från barnkonventionen som Sverige ratificerade 1989.

Barnkonventionen innehåller 54 artiklar, varav 41 är så kallade sakartiklar och slår fast vilka rättigheter varje barn ska ha. Övriga artiklar handlar om hur staterna ska arbeta med konventionen.

Sakartiklarna ska läsas som en helhet. Det går alltså inte att lyfta ut en sakartikel och läsa den helt skild från de andra.

Fyra av sakartiklarna i barnkonventionen är vägledande för hur helheten ska tolkas. Artikel 2, 3, 6 och 12 kallas för de fyra huvudprinciperna.

Artikel 2 slår fast att alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras. Barnkonventionen gäller för alla barn som befinner sig i ett land som har ratificerat den.

Artikel 3 anger att det är barnets bästa som ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet. Begreppet ”barnets bästa” är konventionens grundpelare och har analyserats mer än något annat begrepp i barnkonventionen. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall.

Artikel 6 säger att varje barn har rätt att överleva och utvecklas. Artikeln handlar inte bara om barnets fysiska hälsa, utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.

Artikel 12 handlar om barnets rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör honom eller henne. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

*"Mötet med barnet är betydelsefullt,
här och nu, då barnets närvaro
och delaktighet ger ökad rymd och
vidgad horisont."*

BARNETS UTVECKLING OCH LÄRANDE

Varje barn har sin historia, sina erfarenheter och sina sociala färdigheter. Barnet har rätt till sina tankar, åsikter, sin intresseinriktning och till sina uttryck. Olikhet och variation är att uppfatta som positiva värden och något som berikar. Den som möter barnet har ett särskilt ansvar att tyda och tolka barnets vilja och intentioner.

Varje barn har kraft och resurser i sig självt att aktivt samspela i lär- och utvecklingsprocesser. Varje barn har förmåga att utforska, konstruera kunskap, mening och värden. Varje barn bär på en nyfikenhet och en önskan att uppleva

Den styrande principen är att utvecklings- och lärprocesserna drivs av lek och lust, och att dessa processer sker i en öppen, inkluderande och trygg gemenskap.

I SAMMANHANG OCH I RELATIONER

Barnets lär- och utvecklingsprocesser sker i fysiska miljöer, i sammanhang och i relationer. Det är processer som involverar kropp, känsla och tanke. Lär- och utvecklingsprocesserna är alltid kontextuella och det är därför viktigt att rummet, sammanhanget och relationerna utgör en helhet som bidrar till lärande och utveckling.

Svenska kyrkan vill erbjuda miljöer där barnet i samspel med vuxna och med andra barn stimuleras och utmanas i mötet med Svenska kyrkans liv, lära och tradition. Det handlar om att barnet utifrån sitt liv ska ...

- få uppleva gemenskap
- få erfarenheter av Guds närvaro
- få möjlighet att känna samhörighet med Svenska kyrkan och delaktighet i församlingens liv

Rum i kyrkan

DET PEDAGOGISKA RUMMET

Varje rum har sina pedagogiska möjligheter och begränsningar. Utifrån synen på rummet som pedagogisk resurs har arbetslaget en medveten reflektion kring vilka rum som används i mötet med barnet.

Rummets utformning talar om vad som kan hända i rummet och vad som är möjligt. Rummet och dess utformning ger också, direkt eller indirekt, uttryck för hur vi ser på och förstår barnet, vilka maktrelationer som gäller och vilka värden som betonas.

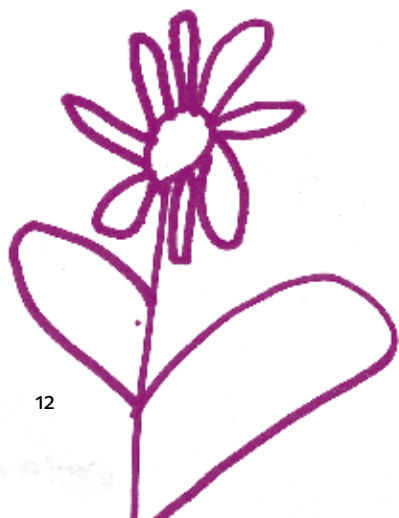
De erfarenheter som rummet uttrycker och ger förutsättningar för måste gå ihop med de lär- och utvecklingsprocesser vi initierar. Hur vi tänker och utformar rummet blir en spegling av vår förståelse, vilja och förmåga att möta barnet.

KYRKORUMMET

Kyrkorummet är ett rikt pedagogiskt rum med alldeles särskilda egenskaper. Det är ett rum för tillbedjan och gudstjänst. Det rymmer vår historia, nutid och framtid.

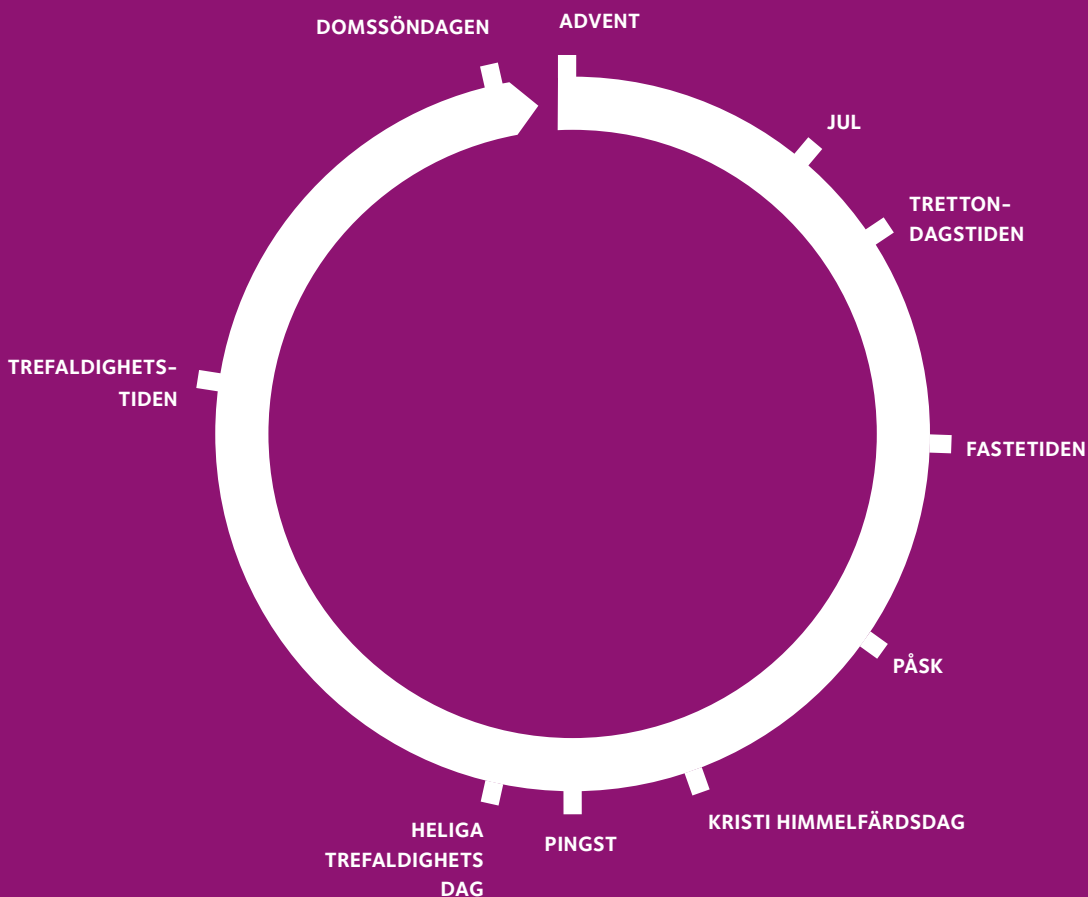
Det är ett rum som, utan ord, talar till oss om tillit, hopp och livsmod.

I vårt möte med barnet vill vi göra kyrkorummet tillgängligt, oavsett barnets ålder eller förmåga. Det är ett rum som barnet kan upptäcka och erövra med alla sina sinnen. När vi möter barnet i kyrkorummet vill vi aktivera barnets nyfikenhet och väcka lust till lek och lärande.

KYRKOÅRET

Kyrkan har en egen årscykel, där varje söndag och helgdag har ett eget tema om livet och tron, uttryckt i ett urval av bibliska texter. Kyrkoåret börjar med den första söndagen i advent och slutar med veckan efter domssöndagen.

ÖVRIGA HÖGTIDER

Jungfru Marie kyrkogångsdag (Kyndelsmässodagen), Jungfru Marie bebådelsedag, Johannes döparens dag (Midsommardagen), Mikaelidagen, Tacksägelsedagen och Allhelgonahelgen.

Så här arbetar vi

EN LÄRANDEORGANISATION

Svenska kyrkan erbjuder församlingarnas medarbetare ett rikt utbud av fortbildningar som syftar till att stödja och utveckla arbetet i församlingarna. Arbetet med kompetensutveckling pågår kontinuerligt.

KVALITETS- OCH MÅLARBETE

Mötet med barnet är hela församlingens angelägenhet och rör alla dimensioner av det pastorala uppdraget. Barnet och dess vårdnadshavare och/eller viktiga vuxna ska uppleva att församlingens representanter har en gemensam uppfattning om vad församlingen vill vara i mötet med barnet och hur verksamheten är planerad. Församlingens möte med barnet bör ske utifrån bestämda mål. Målen bör revideras löpande och vara en del av församlingsinstruktionen (församlingens gemensamma måldokument).

ARBETSLAGET

Arbetslaget utgörs i de flesta fall av dem man regelbundet arbetar tillsammans med, men om inga nära kollegor finns kan arbetslaget utgöras av församlingens övriga medarbetare.

I arbetslaget bör det pågå samtal om pedagogik och förhållningssätt. Dessa samtal syftar till att synliggöra barnet och utveckla verksamheten.

För att detta samtal ska bli meningsfullt krävs kontinuitet och att samtalet ingår som en självklar del i arbetet.

Samtalet bidrar till att ge en gemensam språklig referensram för pedagogik och förhållningssätt. Detta samtal kan med fördel vidgas och omfatta flera i församlingens arbetslag, frivilliga och förtroendevalda.

Genom att samtalen dokumenteras får arbetslaget ett värdefullt redskap för målarbete och verksamhetsuppföljning.

ETT BARN KOMMER INTE ENSAMT

Barnet möter vi med en medvetenhet om att runt omkring barnet finns vårdnadshavare och kanske syskon, samt andra viktiga vuxna för barnet. Barnet kommer i regel aldrig ensamt. Därför är kontakten med barnets vårdnadshavare och/eller andra viktiga vuxna betydelsefull.

Barnets förutsättningar och de sammanhang barnet lever i, är utgångspunkten för mötet.

GRUNDLÄGGANDE PRINCIPER I MÖTET MED BARNET

När barnet kommer till församlingen är det viktigt att mötet erbjuder upplevelse, bearbetning och kunskap om det som är centralt i Svenska kyrkans liv, lära och tradition. Dopet, nattvarden, de bibliska berättelserna och de kristna högtiderna utgör det nav kring vilket Svenska kyrkans tro, liv och lära rör sig.

Hur, var och när vi möter barnet kan se olika ut i Svenska kyrkans församlingar. Församlingars förutsättningar och arbetsätt kan också skilja sig åt. Följande principer som handlar om *barns inflytande, normer och värden, variation och mångfald* är grundläggande för Svenska kyrkan i dess möte med barnet 0–6 år:

BARNNS INFLYTANDE

- Vi utmanar barnet att tänka fritt och självständigt.
- Vi lyssnar till och gör oss medvetna om barnets intressen och teorier, och ser detta som värdefullt.
- Vi betonar barnets rätt att utifrån sina egna förutsättningar få vara delaktig i gemenskap med andra.

NORMER OCH VÄRDEN

- Vi har en normkritisk pedagogik som vill medvetandegöra, inkludera och skapa frihet för barnets varande och vetande.
- Vi visar i ord och i handling att vi respekterar andra religiösa övertygelser och trosriktningar, samtidigt som vi är tydliga med vad Svenska kyrkans tro, liv och lära är.
- Vi visar samhörigheten med barn i andra delar av världen.
- Vi har en medvetenhet om genus i bibelberättande och i beskrivningar av den kyrkliga traditionen.
- Vi använder oss av bibelns texter och berättelser med respekt och väljer inte vanemässigt bort bibelberättelser eller teologiska frågeställningar som kan vara svåra eller innehåller komplex problematik.

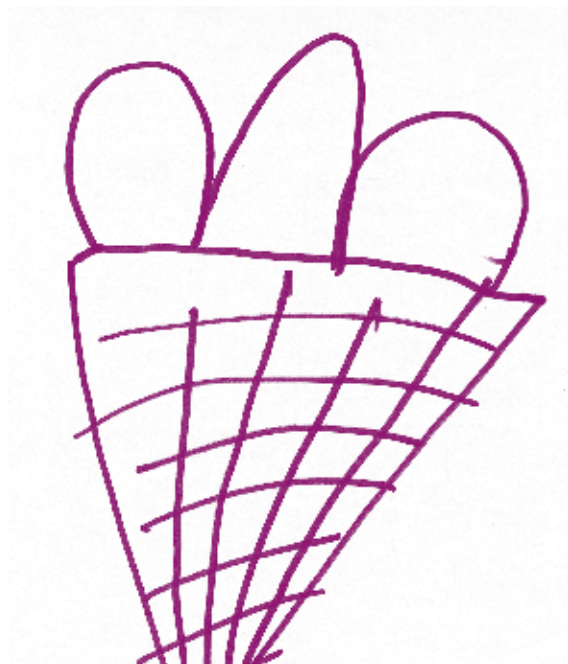
VARIATION OCH MÅNGFALD

- Vi använder så många uttrycksätt som möjligt: bild, drama, musik, rörelse, tal- och skriftspråk.
- Utveckling och lärande sker i gemenskap, i stimulerande, säkra, trygga och pedagogiska miljöer och rum, kyrkorummet inkluderat.

MÖTET MED VÅRDNADSHAVARE OCH/ELLER ANDRA VIKTIGA VUXNA

I vårt möte med barnet är det eftersträvsvärt att planera och genomföra regelbundna möten med vårdnadshavare och/eller andra viktiga vuxna. **Särskilt viktigt är det att församlingen för en dialog med vårdnadshavare och/eller andra viktiga vuxna kring barnets deltagande i aktiviteter eller moment som uttrycker Svenska kyrkans konfessionella identitet.** Vårdnadshavare och/eller andra viktiga vuxna ska känna till, och kunna ha synpunkter på barnets deltagande i aktiviteter eller moment som till exempel innehåller bön, välsignelse och förkunnelse.

Svenska kyrkan

POSTADRESS: 751 70 Uppsala

BESÖKSADRESS: Sysslomansgatan 4

TELEFON: 018-16 95 00

E-POST: info@svenskakyrkan.se

www.svenskakyrkan.se

UTGIVNINGÅR: 2012

PRODUKTION: Ineko AB

ILLUSTRATION: Natalie Rooslien

FOTOGRAFER: Mads Ole Nygård, Josefin Casteryd,

Magnus Aronson/IKON

